ՈՐՊԷՍ ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ՝

Առ, Տէր, կեանքս, ըլլայ թող ան
Միշտ ճօնուած իւր սուրբ անուան.
Առ ձեռքերս, և թող շարժին
Միշտ հլլու՝ սիրոյդ ուժին.
Առ ոտքերս, և թող բալեն
Միշտ ուղիղ՝ իւր սուրբ ճամբէն.
Առ իմ ձայնս, և թող, ով Տէրս,
Քեզ միայն ուղղեմ երգերս։

Առ շրթներս, անոնց վըրայ
Սուրբ պատգամդ թող միշտ թրթռայ.
Առ ինչքերս, տիրէ գանձիս,
Չեմ պահեր բան մը անձիս.
Առ իմ խելքս, գործէ թող ան
Սուրբ կամքիդ միշտ համաձայն.
Ա՛ռ ժամերս, օրերս, որ յար
Քու սիրովդ սահին իսպառ։

Առ իմ կամքս, տիրէ անոր
Արդ, ով Տէր, կամքովդ հլզօր.
Առ նաեւ իմ սիրտըս չար,
Զայն ըրէ հոգւոյդ տաճար.
Սէրս ալ առ, անոր գանձին
Դու եղիր Տէրն առանձին.
Առ անձս ալ, թող այն, ով Հայր,
Միշտ ապրի լոկ քեզ համար։

Թարգ. Յ. Թ. ԳԱՅԱԵԱՆ

Աղօթք առ Աստուած

ՏՈՒՐ ԻՆՁԻ ՏԷՐ

Տո՛ւր ինձի Տէ՛ր, խորազնին տեսողութիւն,
որ Բարձրեալիդ երկնային զօրութեան
ճառագայթումը տեսնեմ,
ու հոգիս ողողեմ անոխական Արարչիդ
սիրոյն հոգեպարար լոյսով,
ու հաւատիս ներզօրութեամբը
տեսնեմ բարին ու վեհը,
տեսնեմ լաւը, վսեմը, ազնուագոյնն ու գեղեցկութիւնը
կեանքի յաւերժութեան.
տեսնեմ փակ աչքերով իսկ Բարձրեալիդ
շլացուցիչ ու լուսապայծառ գոյութեան ճշմարտութիւնը։

Տո՛ւր ինձի Տէ՛ր, Սէրը վարակիչ ու կենսատու.
Նախախնամութեանդ Սիրոյ աղբիւրի շատրուանէն
ցօղէ սրտիս անսահման Սէր ու Գորովանք,
որ հոգիիս բովանդակ ոյժով
սիրեմ ինչ որ բարի է ու գեղեցիկ՝ անունիդ պէս,
որպէս զի Քու հմայիւովդ լիացնեմ էութիւնս
ու պարուրեմ հոգիները կենսածարաւ էակներու։

Ու բոլորէն գերպաշտելի Աստուած,
Քեզ միայն պաշտեն
հնամենի կախարդական կուռքերէն
բիւր բիւրիցս աւելի,
բիւր բիւրիցս ջերմեռանդ
ու բիւրապատիկ երկիւղած...։

Մոնրէալ, ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՊԱՇՏ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆ

ԳԼՈՒԽ 13--14--15--16--17

Յովհաննու Աւետարանի վերեւ յիշուած հինգ գլուխները, կը ներկայացնեն մեր Տիրոջ Յիսուսի խորագոյն ու բարձրագոյն խոկումներու արտայայտութիւնը, որոնք երբեք արձանագրուած ըլլան մարդու ամբողջական հասողութեան համար: Իմ համեստ կարծիքով, սոյն գրուածները խորհրդապաշտ ոլորտներ են ուր մարդ արարած երբեք արտօնուած է հոգեպէս մտնել ու խորհրդածել:

Եթէ մեր մէջ գտնուին անձեր, որոնք կը փափաքին, աղօթքո՛վ ու սրտի մաքրութեամբ հաղորդուիլ ու նաեւ յարաբերիլ Աստուծոյ հետ, իրենց շնորհուած կամուրջը, սոյն սրբարար հատուածներն են: Այն անձը, որ կը փափաքի համտեսել պտուղ մը, պարտ է որ ուտէ՛ այդ անուշահամ բերքը, ու ո՛չ միայն անոր մասին ուսումնասիրութիւններ կատարէ: Աստուածաբանութիւն ուսանիլ բաւարար չէ՛: Աստուածաջունչի մասին ուսումնասիրութիւններ կատարել գոհացուցիչ չէ՛: Ենթական պարտ է ուտե՛լ և իւրացնել այդ բերքը՝ այլ խօսքով ուսումնասիրե՛լ Աստուածաջունչը:

Աստուածաճանաչումը, Անոր հետ հաղորդուի՛լ է, Անոր հետ սրտակցիլ է, այնպէս ինչպէս Յիսուս ըրած է: Սուրբ խորհրդաբանական խորհրդածութիւնը կը պահանջէ, ո՛չ թէ պարտադրութիւն, այլ անկեղծ մտերմութիւն: Ուսեալ ըլլալու համար պարտ ենք համալսարան երթալ և ուսանիլ: Մկան կազմելու համար երթալու ենք մարզարան ու մարզուիլ:

Եթէ սրտանց կ՛ուզենք մտնել հոգեկան տարածքը, ծնրադիր աղօթելու ու խորհրդածելու ենք Աստուծոյ Ներկայութեան: Չգալու ենք Անոր սիրոյ հպումը մեր սրտին և հոգւոյն լարերուն վրայ:

Հոգեկան սոյն վերելքի ճամբան ելնարանն է որ կը յանձնարարեմ իւրաքանչիւր հաւատացեալին, ո՛չ միայն կարդալ այս համեստ գրութիւնը, այլ կարդա՛լ իսկականը, հարազատը, որ գրուած է մեզ սիրո՛ղ ու մեզ համար Իր Անձը զոհաբերող Յիսուսի հարազատ խօսքերը՝ Աւետարան Յովհաննու 13-17 գլուխները, խոկումո՛վ ու աղե՛րս աղօթքով:

Ալպէռ Նորատունկեան
Թորոնթօ
Յուլիս 17, 2000

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

1. «Յիսուս գիտցաւ որ հասած է ժամը, երբ այս աշխարհէն իր Հօրը մօտ պիտի երթայ (վերադառնայ)»--1:

Արդի մարդը, բազմազբաղ ու ցիրուցան, ժամանակ չունի խորանալու. տարածուելու մակերեսն է որ կը հետաքրքրէ զինք ամենէն աւելի: Ժամանակը մարդուն տրուած է զբաղելու՝ արդիւնաբերելու համար: Ներկան այն միջոցն է ժամանակին, որուն մէջ շարժումը, որ զօրութենական Հոգին է տիեզերքին, կը ստեղծագործէ, կը ծննդագործէ, գործադրութեան կամ յօրինելու իրականացման հրամաններ կ՛արձակէ: Մեզմէ քանինե՞ր, իրենց ժամանակին արժէքը կամ ժամկէտը գիտեն:

Ճշմարիտ մեծութիւնները չեն պարփակուիր տուեալ ժամանակահատուածին մէջ:

Սրբացումով նիւթականը՝ Հոգեւորին, հունաւորը՝ Անհունին, և ժամանակաւորը Անժամանցելիին հաղորդակից կը դառնան:

2.«Սիրեց անոնք որոնք այս աշխարհի մէջ Իրեն հետեւորդ էին և ծայր աստիճան սիրեց զանոնք»--1:

Խորհուրդ Յիսուս կանչած էր պարզ աշխատաւոր դասակարգէն համեստ երիտասարդ անձեր: Դաստիարակեց ու փոխակերպեց զանոնք առաքեալներու: Ան ապրեցաւ մարդկային ողբերգութեան տրաման Ինքզինք շաղախելով ժողովուրդին հետ, որպէսզի միաձուլէ մարդկային գիտակցութիւնը, աստուածային գիտակցութեան հետ: Անոնց հոգին Իր Հոգիին մէջ փոխադրելով, կենդանի հաղորդութեամբ յայտնաբանեց Հա՛յր Աստուածը:

Յիսուս երբ գիտցաւ որ հասած է իր ժամը որ վերադառնայ Իր Հօր, Իր Անձին և ապրումին միջոցաւ ուզեց ցոյց տալ Աստուծոյ սիրոյ Դիմագիծը: Ինչպէ՞ս...:

Անկիւնադարձ կերտող Յիսուս, «ելաւ սեղանէն, մէկ կողմ դրաւ Իր վրայի հագուստը և ղենջակ մը առնելով՝ մէջբին կապեց: Ապա ջուր առնելով՝ լեցուց կոնքին մէջ և սկսաւ աշակերտներուն ոտքերը լուալ և մէջբին կապած ղենջակով սրբել»: Անհուն զգաստութիւն Յիսուսի վերոյիշեալ արարքը, պարզ երեւակայութիւն մը չէ՛: Փափաք մը չէ՛, այլ ճշմարիտ դէպք իրագործում մը Անոր սուրբ Մարդեղութեան մայրամուտին:

Սուրբ Յովհան Մանդակունի (420-490) այսպէս կ՛արտայայտուի սիրոյ մասին. «Սիրել եղբայրը աւելի մեծ է քան մարգարէութեան շնորհը, աւելի բարձր քան առաքելութեան կոչումը, աւելի պատուական քան մարտիրոսներու պատիւը, և աւելի պատուարժան քան միւս բոլոր առաքինութիւնները»:

Մշտաւատ ներշնչումի Աղբիւր Յիսուս, ոչ թէ լուաց Զինք սիրո՛ղ աշակերտներուն ոտքերը, այլ նաեւ անո՛ր ոտքերը որ բալած էին մատնելու համար իր Տէրը՝ Աստուած Որդին: Արդեօք մենք, պիտի ունենա՛յինք սոյն հոգեկան զօրոյթը ու լուալ մեզ դաւաճանողներուն ոտքերը....Մեզ, "Տէր Զօր" ուղարկող ոճրագործներուն ոտքերը:

Մեծագոյն պատուիրանը ըստ Յիսուս Քրիստոսի. «Պիտի սիրես քու Տէր Աստուածդ ամբողջ սրտովդ, ամբողջ հոգիովդ և ամբողջ մտքովդ և պիտի սիրես ընկերդ քու անձիդ պէս»--Մատթ. ԻԲ. 36-37:

1. --Սիրել՝ ազատագրել է մարդը:
2. --Սիրել՝ սրբագործել է չարիքը ներողամտութեամբ:
3. --Սիրելը տառապիլ է:
4. --Սիրել՝ մօտենալ է Աստուծոյ:

Յիսուս երբ լուաց աշակերտներուն ոտքերը, Իր զգեստները հագաւ և դարձեալ սեղան նստաւ ու ըսաւ անոնց.

«Գիտէ՞ք թէ ինչ ըրի ձեզի: Դուք Ձիս Վարդապետ և Տէր կը կոչէք. և լաւ կ՛ընէք, քանի որ իրապէս ե՛մ. արդ, եթէ ես՝ Տէր և Վարդապետ եմ, ձեր ոտքերը լուացի, դուք ալ պարտաւոր էք իրարու ոտքերը լուալ. որովհետեւ օրինակ մը տուի ձեզի, որպէսզի ինչպէս որ ես ձեզի ըրի, դուք ալ այնպէս ընէք»--13-15:

Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, եթէ այս բաները գիտէք՝ առաւե՛լ երանելի էք եթէ կատարէք զանոնք»--17:

Լուսեղէն Զեռքերը ոչ թէ օրէնսդրական կանոնագրութիւն մը աւանդեցին Իր հետեւորդներուն, այլ ապրո՛ղ օրինակ մը՝ գործադրուած արա՛րք մը, ու ո՛չ իմաստասիրական տեսութիւն մը:

3. **«Ով որ կ՛ընդունի ան՝ որ ես պիտի ղրկեմ»**--20:

Այս խօսքերը ըսելէ ետք՝ Յիսուս հոգեպէս խռովեցաւ և բացայայտօրէն ըսաւ.

4. **«Լա՛ւ գիտցէք, թէ ձեզմէ մէկը պիտի մատնէ զիս»**--21

Լուսեղէն Մարդեղութիւնը թէեւ խռոված էր, սակայն ո՛չ անփափկանկատ հանդէպ Զինք դաւաճանողին: Տեսէք ի՛նչ նրբութեամբ կ՛իմացնէ Իր աշակերտներուն, թէ իրենցմէ մէկը Զինք պիտի մատնէ: Փոխանակ մատով յանդիմանելու, սաստելու և բանադրելու

զայն, ծածուկ մը կ՛ըսէ սիրելի Յովհաննէս առաքեալին.

«Ան է, որուն ես այս պատառը թաթխելով պիտի տամ»--26:

Հարցում մը: Ի՞նչ պիտի ընէինք մե՛նք այսպիսի պարագայի մը: Ունի՞նք հանդուրժողութեան հոգին: Կրնա՞նք սիրել նաեւ մեր հակառակորդները, նոյնիսկ մեր թշնամիները: Ահաւասիկ մեծութեան ու վեհանձնութեան ոգին, անյիշաչարութեան և սիրոյ ցուցմունքը:

5. «Յուդա պատառը առնելով՝ իսկոյն դուրս ելաւ: Եւ Գիշեր էր...»--30

Կեանքի Հաց Յիսուս, երբ թաթխելով պատառը տուաւ Իսկարիովտացի Յուդային, Սատանան մտաւ անոր մէջ: Յուդա, իր ազատ կամքով ու անձնական՛ փառասիրութեամբ ա՛յն աստիճան գինովցած էր, որ սրբարար Ջեռով մատուցուած հա՛ցն անգամ արգելք չեղաւ Սատանային, որ Յուդայի ներսիդին չմտնէ...: Ամենազարհուրելի ու սոսկալի եղելութիւնը գրուած է երեք բառերով. «Եւ Գիշեր էր»...:

Մարդ երբ անջատուի աշխարհի Լոյս Յիսուսէ, մտած կ՛ըլլայ հոգեկան խաւարամտութեան տարածքը, ու երբեք չի կրնար գիտնալ թէ ի՛նչ կը գործէ: Դէպի ո՛ւր կ՛ընթանայ, դէպի կե՞նք, թէ դէպի մահ: Խաւարը կը խորհրդանշէ անսահման անծանօթը և սպառնացող ունայնութիւնը: Յուդայ խաւարը գրկած կը բաժնուի Լոյսի Ակնաղբիւրէն:

Յիսուսի Յարութիւնը լոյսի յաղթանակն է խաւարի վրայ, անմահութեան զօրութիւնն է մահուան վրայ, յաւերժական կեանքի իշխանութիւնն է մեռելութեան վրայ, սիրոյ յաղթանակն է ատելութեան վրայ և բարութեան յաղթութիւնն է չարութեան վրայ:

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

6. «Թող չխռովին ձեր սիրտերը»--1:

Յիսուս գիտնալով, որ բանի մը ժամ յետոյ խուժանը Զինք բռնի պիտի ձերբակալէ և մահուան մատնէ, փոխանակ Ի՛ր Անձին մասին մտածելու, կը խորհի սիրած աշակերտներուն տագնապն ու շփոթութիւնը և կ՛ըսէ. «Թող չխռովին ձեր սիրտերը»: Ի՞նչպէ՛ս կարելի է չյուզուիլ և չվրդովիլ ի տես այն ահաւոր սրբապղծութեան և անարդարութեան, որ տեղի ունեցաւ Գեթսեմանի Պարտէզին մէջ, երբ բահանայապետին վոհմակը եկաւ նիզակով ու սուրով կալանաւորելու աստուածառաք ու մարդասէր Մարդեղացեալը:

Մեր Տէրը ըսել կ՛ուզէ թէ, Իրեն աշակերտող մը պէտք չէ այլայլի ո՛չ փառէն և ո՛չ անարգանքէն, ո՛չ գովասանքէն և ոչ մեղադրանքէն, այլ հաւատքով նայելու է թէ՛ Աստուծոյ և թէ Յիսուս Փրկիչին: Հաւատք, սէր և բաջութիւն, հաւատացեալը բնորոշող առաքինութիւններ են: Ինչո՞ւ, որովհետեւ "Աստուծոյ պաշտօնեաները, մեծ համբերութեամբ յանձն առնելով նեղութիւնը, զրկանքը, վիշտը, չարչարանքը, ծեծը, խռովարարներու վայրագութիւնները, յոգնութիւնը, անքնութիւնը, անօթութիւնը" պիտի վկայեն ու տարածեն Յիսուս Քրիստոսի Աւետարանը --Բ Կորնթ. Զ. 4-5:

Կարդա՛նք բաջակորով առաքեալներու աւետարանչութիւնը, ուր պիտի տեսնենք անոնց հաւատքին ու նուիրումին անձնազոհ վսեմութիւնը:

Յիսուսի հերոսական նկարագիրը Անոր բաջակորով յուսադրումին մէջն է:

1. Այս յոյսը կցուած է Իր դիւցազնական սիրոյն և հաւատքին հետ դէպի մարդ արարածը:

2. Յիսուսի, սիրոյն և հաւատքին ակնաղբիւրը Իր Աստուած Որդիութե՛ան մէջն է:

Կեանքի ու պայքարի հերոսական ուղին Յիսուս Քրիստոսի՛ ճանապարհն է:

7. **«Իմ Հօրս տան մէջ շատ տեղ կայ. եթէ այդպէս չըլլար՝ չէի ըսեր ձեզի, թէ կ՛երթամ և ձեզի համար տեղ կը պատրաստեմ**: ԺԴ. 2:

Վերոյիշեալ նախադասութեան մէջ թարգմանուած "տեղ" կամ "օթեւաններ" բառը՝ ոմանք կը շփոթին: Ընդհանրապէս հաւատացեալներ այս նախադասութեան պատճառաւ, կը

սիրեն հաւատալ, թէ երբ մեռնին, երկինք պիտի երթան: Այսինքն մահուա՛մբ պիտի ժառանգեն յաւիտենական կեանքը:

Պետրոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ Յիսուսի.

«Ահա՛ւասիկ, մենք ամէն բան թողուցինք և հետեւեցանք քեզի, մենք ի՞նչ պիտի ըլլանք»: Յիսուս պատասխանեց:

«Ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, դուք որ ինծի հետեւեցաք՝ երկրորդ գալստեան, երբ Մարդու Որդին Իր փառքի աթոռին բազմի, դուք ալ պիտի նստիք տասներկու աթոռներու վրայ՝ դատելու համար Իսրայէլի տասներկու ցեղերը»:
(կ՛արժէ կարդալ շարունակութիւնը):

Վերոյիշեալ երկու հատուածներն ալ խօսուած են Յիսուսի սրբարա՛ր Մարդեղութեան ժամանակակից շրջանին: Հետեւաբար՝ մեր Տէրը կ՛երթայ Հօրը քով, ոչ թէ տուներ պատրաստելու, այլ Իր հաւատարիմ աշակերտներուն՝ և անո՛նք որոնք պիտի նահատակուին Իր սրբարար Անուանը համար, անոնց տե՛ղ պատրաստելու, անոնց դիրքորոշումները, և պետական ու ընկերային աստիճանները պատրաստելու, Աստուծոյ Արքայութեան մէջ:

Թովմաս կ՛ըսէ իր սիրելի Վարդապետին.

8. «Տէ՛ր, չենք գիտեր ուր կ՛երթաս. արդ, ինչպէ՞ս կրնանք ճամբան գիտնալ»--6

Թովմաս, խոնարհ և ազնուահոգի, կը խոստովանի իր չգիտցած ըլլալը ու կ՛ըսէ.

"Տէ՛ր, չենք գիտեր ուր կ՛երթաս»:

Մեզմէ քանինե՞ր, իրենց չգիտցածը սորվի՛լ կը փափաքին և աղօթքով Տիրոջը կը հարցնեն: Մեր մէջ քանինե՞ր համարձակութիւնը ունին ըսելու. «Չեմ գիտեր»: Ճշմարիտ ճամբան ու ճեւը գիտնալու համար՝ մարդ համեստութիւնը ունենալու է, ըսել. «Չեմ գիտեր»:

Թովմաս առաքեալի ըրած պարկեշտութիւնը, պատճառ եղաւ, որ յաւերժաբարբառ Յիսուս, Իր համաշխարհային աշակերտութեան շնորհէ երկնառաք մխիթարութեան ու քաջութեան մարգարիտներ, ըսելով.

«Ես եմ Ճանապարհը և Ճշմարտութիւնը և Կեանքը»:

9. **"Միայն Ինձմով կարելի է Հօրս երթալ: Եթէ Զիս ճանչնայիք՝ Հայրս ալ պիտի ճանչնայիք. և այժմէն իսկ դուք գիտէք զԱյն և տեսած էք զայն"**--7:

«Եթէ Զիս ճանչնայիք»ը, կը նշանակէ. «եթէ Զիս տեսնելու վարժ աչք ունենայիք, կամ եթէ Զիս ըմբռնելո՛ւ կարողութիւնը ունենայիք:

Փիլիպպոս աշակերտ խանդավառուած Յիսուսի խօսքերէն կ՛ըսէ Անոր. «Տէ՛ր, ցոյց տուր մեզի Հայրը, և այդ բաւական է մեզի»: Յիսուս, համբերութեամբ ու նայելով իր աշակերտներուն, ու տեսնելով անոնց հետաքրքրութիւնն ու Փիլիպպոսի մաքուր սիրտը, կ՛ըսէ

«Այսքան ատեն ձեզի հետ եմ և տակաւին չճանչցա՞ր Զիս, Փիլիպպո՛ս: Ով որ Զիս տեսաւ՝ Հայրը տեսած եղաւ, ալ ինչպէ՞ս կ՛ըսես՝ "Ցոյց տուր մեզի Հայրը"--9:

11. «Չե՞ս հաւատար թէ ես Հօրս մէջ եմ և Հայրս Իմ մէջս է: Այս խօսքերը որ ձեզի կ՛ըսեմ՝ ես ինձմէ չեմ ըսեր. Հայրը որ մէջս կը բնակի՝ Իմ միջոցաւս կը կատարէ Իր գործերը: Հաւատացէ՛ք Ինծի, թէ ես Հօրս մէջ եմ և Հայրը Իմ մէջս. եթէ ոչ խօսքերուս համար՝ կատարած գործերուս համար հաւատացէք»--10-11:

12. «Ինչ որ խնդրէք Իմ անունովս՝ պիտի կատարեմ զայն, որպէսզի Հայրը փառաւորուի Որդիին մէջ»--13:

Ի՞նչ կը նշանակէ անուն բառը:

"Անուն" բառը հասարակութեան մէջ ենթական անհատականացնող մակդիրն է, որով կը նշանակուի որեւէ էակ, որեւէ առարկայ, որեւէ բան: Հին Ուխտին մէջ «անուն»ը կը խորհրդանշէր տուեալ անձին նկարագիրը: Եբրայեցւոց մէջ, ինչպէս Արեւելքի ուրիշ ժողովուրդներու մօտ, անձի մը անունը կը նոյնանայ անձին հետ և նոյնինքն անձը կը նշանակէ, մանաւանդ երբ Աստուծոյ կամ Քրիստոսի անունին կը վերաբերի:

Յիսուս բազմաթիւ անուններ ունէր, ուստի, Անոր ո՞ր մէկ անունովը աղօթելու ենք:

Յիսուս Քրիստոսի անունով աղօթել առ Աստուած, կը նշանակէ՝ Անոր Հոգիո՛վ աղօթել, որպէսզի աղերսարկուն ա՛լ աւելի մեծ զօրութիւն ստանայ: Սոյն իմաստով Յիսուս կ՛ըսէ աշակերտներուն.

«Ինչ որ Իմ Անունովս խնդրէք Իմ Հօրմէս՝ տայ ձեզի»--Յով. ԺԴ.13: Յիսուս Քրիստոսի անուան գործածութիւնը ունի գերբնական զօրութիւն--Ա.Կորնթ Ե.4, Կող. Գ.17:

Սրբազան անունը զօրութիւն է ինքնին, որուն, հաւատացեալ մը տեղի տալու է:

Ի՞նչ կը նշանակէ Յիսուսի հոգիո՛վ աղօթել: Ի՞նչ էր Անոր Հոգին: Յիսուսի Հոգւոյն մէջ ամենայատկանշական իսկութիւնը, Անոր ցոյց տուած սէ՛րն էր հանդէպ մարդկութեան: Որպէս ապացոյց, Ան ըսաւ գինք սիրող աշակերտներուն.

«Ասով աշխարհ պիտի ճանչնայ, թէ դուք Իմ աշակերտներս էք, եթէ իրարու վրայ սէր ունենաք»...:

Ուստի, Յիսուսի Անունով աղօթել, կը նշանակէ զիրար սիրելո՛վ աղօթել:

13. **«Եթէ կը սիրէք Զիս՝ պիտի գործադրէք Իմ պատուիրանները: Եւ Ես Հօրս պիտի աղաչեմ՝ որ ուրիշ Միխիթարիչ մը տայ ձեզի, որպէսզի յաւիտեան ձեզի հետ ըլլայ: Անիկա Սուրբ Հոգին է, որ ճշմարտութիւնը կը յայտնէ»**--15-17:

Միխիթարիչ կը նշանակէ՝ ո՛չ միայն միխիթարող, այլ նաեւ՝ բաջալերող, խորհրդատու, օգնական, միջնորդ և բարեխօս: Սուրբ Հոգին այս բոլոր դերերով մշտականօրէն հանդէս կու գայ հաւատացեալներու կեանքին մէջ: Եկեղեցին կանչուած է դառնալու ժողովուրդին խիղճը, ընկճուածներու պաշտպանը Աւետարանի յաւիտենական բարոզիչը և դժուարութեան ժամանակ միխիթարողը: Միխիթարութեան ակնաղբիւրը Յիսուս Քրիստոս Ի՛նքն է: Եթէ մենք բրիստոնեայ ենք ոչ թէ մեր անձերուն շահուն հետամուտ ըլլալու ենք, այլ այնքան յոգնած ու տառապեալ անձանց միխիթարութեանը, որոնք բնաւ պիտի չփըրկըւին եթէ Աստուծոյ Խօսքը չբարոզուի իրենց:

Իւրաքանչիւր պարգեւ և շնորհք, իրեն հետ կը բերէ պարտաւորութիւն՝ (Եթէ կը սիրէ՛ք Զիս՝ պիտի գործադրէք Իմ պատուիրանները): Առանց պատասխանատուութեան պարտականութիւն՝ իրաւունք չկայ, առանց աշխատութեան՝ վարձատրութիւն չկայ, առանց ճիգի՝ հոգեկան վայելք չի կրնար ըլլալ:

14. **«Ճշմարտութեան Հոգին, զոր այս աշխարհը չի կրնար ընդունիլ, որովհետեւ չի տեսներ զայն և չի ճանչնար զայն»**--17:

Ինչո՞ւ այս աշխարհը չի կրնար ճանչնալ Ճշմարտութեան Հոգին: Որովհետեւ--

Այս աշխարհը կ՛ընդունի միայն այն իրականութիւնները, որոնք իմացական ու բանական են, իսկ այն բոլոր իրականութիւնները որոնք յայտնաբանական են, կը մերժէ:

Յայտնաբանական իրողութիւնները ընդունելի են անոնց, որոնք շնորհքն ու փորձառութիւնը ունեցած են աստուածային կանչին, հոգեպէս տեսնել Նախախնամութեան միջամտութիւնը, առաջնորդութիւնը և խնամակալութիւնը: Աստուած ոչ թէ խորութիւն կը դնէ մարդոց միջեւ, այլ որովհետեւ Ինք Նախատեսո՛ղ է, գիտէ թէ ովքե՞ր վստահելի են, ու պիտի արժեւորեն Իր շնորհելիք յայտնութիւնները:

Մարդկային տրամաբանութենէ բարձր կայ աստուածային կանխատեսութիւնը որ յիշուած է Երեմեայ մարգարէին առաջին գլուխ 4-րդ համարին մէջ, ուր Աստուած Ինք կը

բացատրէ մարդ արարածին Ի՛ր գերբնական ծանաչումը, դէպի մը գուշակումը, և նաեւ ենթակայի մը ընտրութիւնն ու որոշումը, երբ կ՛ըսէ.

«Քեզ որովայնի մէջ չստեղծած բեզ գիտցայ, ու դուն բու մօրդ
արգանդէն չելած բեզ սրբեցի. Քեզ ազգերուն մարգարէ ըրի»:

Աստուածատես հաւատոը, մարդու պաշտամունքն է գերբնական Արարիչ Էակին և Անոր հանդէպ իր զգացած և ունեցած փորձառակա՛ն ծանաչողութեան ամբողջութիւնը:

Այսպիսի հաւատացեալ մը սիրով կը նուիրուի, կը յուսայ ու կը սպասէ կատարելու բարի Կամքը Անոր որ զինք պիտի առաջնորդէ:

6. **«Կարճ ատեն մը եւս, և այս աշխարհը պիտի չտեսնէ Զիս. բայց դուք պիտի տեսնէք Զիս»**--19: Յարուցեալ և յաղթական Յիսուսը տեսնել, մենաշնորհ մըն է: Ան Ինքզինքը ցոյց կու տայ միմիայն Զինք սիրողներուն, և Իր կամքը կատարողներուն:

Միթէ զարմանալի չէ՞, որ երբ Մանուկ Յիսուս տաճար տարուեցաւ ընծայուելու համար ըստ Հրէական սովորութեան, Զայն ծանչցողները եղան միմիայն Սիմէոն Ծերունին և Աննա մարգարէուհին:

16. **«Եւ ով որ կը սիրէ Զիս՝ պիտի սիրուի իմ Հօրմէս. ես ալ զինք պիտի սիրեմ և Ինքզինքս պիտի յայտնեմ անոր»**--21:

Յիսուս Քրիստոս Իր առաքելութեամբ բարոզեց Աստուծոյ թագաւորութիւնը, Իր հզօր հրաշագործութիւններով շարժման մէջ դրաւ թագաւորութեան ներքին արտայայտութիւնը և բոլոր անոնք, որոնք ունէին հասկացողական սիրտեր դարձան բաժնեկից Իր յայտնութիւններուն: Աստուածային յայտնութիւնը խորհուրդի բացայայտումն է՝ Յիսուսի Մարդեղութիւնը: Յայտնութիւնը՝ գերագոյն սիրոյ և ինքնանուիրումի խօսուն ու տեսանելի դրսեւորումն է: Աստուած դեռ լոյսեր ունի տալիք ու յայտնութիւններ ունի հաղորդելիք բեզի և ինծի:

«Մխիթարիչը՝ Սուրբ Հոգին, զոր Հայրը պիտի ղրկէ Իմ անունովս, Ան ամէն բան պիտի սորվեցնէ ձեզի և պիտի յիշեցնէ այն ամէնը զոր ես ըսի ձեզի»--26:

«Իսկ դուք մնացէ՛ք Երուսաղէմի մէջ, մինչեւ որ զօրութեամբ զգեստաւորուիք բարձունքներէն»--Ղուկ. ԻԴ. 49:

Վերի համարները մեզի կը պատուիրեն չ՛աճապարել և սպասել մինչեւ որ վերէն զօրութիւն ստանանք, իմաստութեամբ լեցուինք, ու անկէ՛ յետոյ վկայենք ու գործենք:

17. **«Խաղաղութիւն կը թողում ձեզի, Իմ խաղաղութիւնս է որ կու տամ ձեզի, որ այս աշխարհի տուած խաղաղութենէն տարբեր է»**--27:

Խաղաղութիւն բառը՝ իր բազմազան իմաստներով աւելի քան 300 անգամ արձանագրուած է Աստուածաշունչին մէջ: Արարիչը Իր արարչութեան խորասոյզ ձայնովը կը պատգամէ. «Խաղաղութի՛ւն ամենեցուն»: Շատ մարդիկ այսօր փրկութիւն կ՛ուզեն, բայց Փրկիչը չեն ուզեր, խաղաղութիւն կ՛ուզեն և խաղաղութեան Առաքեալը կ՛անտեսեն, սէր և միութիւն կ՛ուզեն, բայց Աստուծոյ սիրոյ օրէնքը կը ոտնակոխեն:

«Աստուծոյ խաղաղութիւնը, որ միտքով կարելի չէ հասկնալ, խաղաղ պիտի պահէ ձեր սիրտերն ու միտքերը» --Փիլիպ. Դ. 7:

18. **«Եթէ Զիս սիրէիք, ուրախ պիտի ըլլայիք որ Հօրս կ՛երթամ, որովհետեւ Հայրս Ինձմէ մեծ է»**--28:

Մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի այս յայտարարութիւնը իմաստասիրական բառերով հասկնալի չէ՛, այլ միայն յայտնութեամբ: Որովհետեւ հաւատք առ Աստուած տարրալուծարան չտարուիր, այլ հոգեպէս ու յայտնութեա՛մբ կ՛ըմբռնուի: Մեծութիւնը Աստուծոյ կը պատկանի, ինչպէս լոյսը արեւին: Մեծութիւնը մարդկային բառերով չբացատրուիր, այլ

միայն կեանքով կ՛ապրուի: Բոլոր մարդիկ, որոնք կը հաւատան Աստուծոյ (որեւէ կրօնքի մէջ ալ ըլլան) երբ անել հարցի մը առջեւ գտնուին, ակամայ կերպով, կ՛ըսեն. «Աստուած մեծ է»:

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

19. **«Ես եմ ճշմարիտ որթատունկը»**--1:

Հին Կ.-ի մէջ Աստուծոյ ժողովուրդը նշող խորհրդանիշ մըն է (տե՛ս Սաղ. 80.8-15: Ես. 5.1: Եր. 2.21): Քրիստոս ցոյց կու տայ, թէ Ինքն է ճշմարիտ Որթատունկը, ուստի Յիսուսո՛վ է որ կը սկսի Աստուծոյ իսկական ժողովուրդը՝ Եկեղեցին: Քրիստոնեան, իր ազգայի՛ն բնորոշութենէն վեր, պարտ է ճանչցուիլ որպէս Քրիստոնեա՛յ: Սոյն պատճառաւ ոմանք ֆաջութիւնը ունին կոչել իրենք զիրենք, ոչ միայն Հա՛յ, այլ Հա՛յ-Քրիստոնեայ:

"Ճշմարիտ" բառը նաեւ կը նշանակէ՝ իրաւ, հարազատ և իրական: Յիսուս Քրիստոս, Մարդեղացեալ Աստուած Որդին ըսել կ՛ուզէ, թէ Իսրայէլ՝ որպէս Միաստուածութեան ժողովուրդ, ճշմարտանմա՛ն որթատունկն էր գալիք Իրականին, Յիսուս Քրիստոսի:

«Եւ Իմ Հայրս մշակն է»:

Այսինքն ի՛նչ բան որ արտադրուած է, ամէն ինչ որ գոյացած է, տիեզերք համագոյացութեան մէջ, Ի՛ր արդիւնաբերութիւնն է: Յիսո՛ւս է ստեղծագործող Ճարտարապետը.

«Անով էր որ Աստուած ամէն ինչ ստեղծեց,
առանց Անոր ո՛չ մէկ բան ստեղծեց»--Յով. Ա. 3:

Աշխարհի վրայ, մարդ արարածին սկզբնական գործը, եղած է երկիրը մշակել:

Մտաւորական, արուեստագիտական և շինարարական ճանչցուելէն առաջ, մարդ արարածը, ճանչցուած է որպէս մշակ: Հին Հայաստանի մէջ մշակ կը կոչուէին արհունի և տաճարային տիրութիւններու վրայ աշխատող շինականները:

Տէր Աստուած, որպէս անշահախնդիր Մշակ, ոչ միայն կը զբաղի հողային, բուսական ու մարմնական մշակութով, այլ նաեւ մտքի ու հոգիի՛ աճեցումով ու զարգացումով:

Ա՛ն եղաւ մեր մտքի ու սիրտի՝ լեզուին ու գրականութեան խղճամիտ Դաստիարակ Մշակը:

«Աստուածային» Էատարրը՝ որ կայ իւրաքանչիւր մարդու մէջ, կը կարօտի մշակման:

Նպատակ, ծրագիր, նոյնիսկ տեսիլքներ, կը նմանին սերմերու, որոնք կը կարօտին մշակուիլ: Հոգեւոր ու ականաւոր մշակներու համաստեղութեան մէջ, կոչումով ճշմարիտ մշակներու կարգին, կան նաեւ անարժան մշակներ, և ինչքա՜ն շատ....:

Մշակոյթ բառը, որուն սկզբնախորհուրդը կրօնքն է՝ հաւատք, մշակոյթ բառը հոգեւո՛ր հասկացողութիւն է: Ըստ Կորիւնի, աստուածագործ մշակութիւնն է Աւետարանի թարգմանութիւնը: Ղազար Փարպեցին կը հետեւի Կորիւնի գործոց մշակութեան գեղեցիկ բացատրութեան: Ան կ՛ըսէ. «Մշակութիւն կը նշանակէ երկրագործութիւն. իսկ այլաբանօրէն կ՛ընդգրկէ մտաւոր աշխատանքի գեղարուեստական արդիւնքները, և այս իմաստով է որ մշակոյթ բառը, կը կիրարկուի այսօր»:

20. **«Ամէն ճիւղ, որ Իմ վրաս է և պտուղ չի բերեր՝ Ան կը կտրէ զայն»**--2:

Բոյսի մը, ծառի մը և մարդ արարածին գոյութիւնը աննպատակ աճում մը, անիմաստ գոյութիւն մը չ՛ըլլա՛ր կ՛ապացուցնէ վերի նախադասութիւնը: Արարչագործ Մշակին Ջեռքերը թէ՛ օրհնութիւն կը բուրեն և թէ՛ կտրատելու դանակ կը գործածեն...:

Թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր ազգեր, պարտ են գիտնալ, թէ կու գայ պահը երբ տիեզերքի համայն կենդանութիւնը պարտաւոր պիտի ըլլայ ցոյց տալ իր պտուղները՝ գործադրում արդիւնաբերութիւնը: Տիեզերական հաշուեյարդարը՝ Դատաստանի Մեծ Օրը պիտի չուշանայ: Բոլոր ազգերը և անհատները հաշիւ պիտի տան Աստուծոյ: Մենք Հայե՛րս չխորհինք, որ անցեալի մեր նահատակներուն հաւատքը մեզ կրնայ ու պիտի փրկէ դատաստանէ: Մեզմէ իւրաքանչիւրը, ի՛ր հաշիւը պիտի տայ ա՛յդ օրը:

21.«Իսկ այն ամէնը, որ պտուղ կը բերէ՝ կը յօտէ զայն, որպէսզի աւելի եւս պտղաբեր ըլլայ»--2

Երջանկութիւնը մտին իմաստուն և խոհական մէկ ինքնագոհ դատողութեան պտուղն է: Սիրոյ բոլոր գործերը, սերմանահատիկներ են, որոնք կը պտղաբերին առաքինութեան արգաւանդ հողին ներքեւ: Յիսուս Քրիստոսի Մարդեղութիւնը արդեօք կը ճառագայթէ՞ մեր կեանքին մէջ, կը մարմնաւորուի՞ մեր գործերով, կը զարդարուի՞ առաքինութեան գոյնով, կը դրոշմուի՞ բարութեան բնութագիծով և կը պտղաբերի՞ երջանկութեան բարիքներով, ա՛յս պարտ է ըլլալ իւրաքանչիւր հաւատացեալին հարցումը ինքզինքին: Մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս Իր առաքելութեան ընթացքին, ոմանց մէջ պտղատրեցաւ, իսկ ուրիշներու մէջ փճանալով չորցան--Յով. Գ. 19.

«Դատաստանը ա՛յս է. որ Լոյսը աշխարհ եկաւ, սակայն մարդիկ խաւարն աւելի սիրեցին՝ քան Լոյսը»:

22. «Մնացէ՛ք Իմ մէջս, և ես՝ ձեր մէջ. ինչպէս ճիւղը որ ինքիրմէ պտուղ չի կրնար տալ, եթէ հաստատուած չըլլայ որթատունկին վրայ, այնպէս ալ դուք՝ եթէ հաստատուած չըլլաք Իմ վրաս»--4:

Աստուածային արարչութեան մէջ, բացարձակ անկախութիւն չկայ բացի Մէկէն, Աստուած Ճշմարիտը: Աշխարհի վիթխարի գետերն իսկ, չեն կրնար մեծամտիլ իրենց գահաւեժ ջրվէժներով և արագընթաց ու ոլորապտոյտ հոսանքներով: Բոլոր գետերն ալ ենթակայ են իրենց ակունքին: Երկնաբարձ կառոյցներն իսկ չեն կրնար հպարտանալ թէ իրենց գագաթները կը հասնին ամպերուն, որովհետեւ իրենց երկնահաս բարձրութիւնը անոնք կը պարտին իրենց աներեւոյթ հիմերուն...:

Նոյնպէս են նաեւ բոլոր բոյսերն ու ծառերը որոնք կ՛արտադրեն ծաղիկներ և անուշահամ պտուղներ: Իսկ եթէ գտնուին ապստամբ ճիւղեր, որոնք չուզեն պտղատու դառնալ, անոնց հպարտութիւնն ու պարծանքը կը տեւէ մինչեւ որ պարտիզպանն ու մշակը գան ու կտրատեն զիրենք ու նետեն աղբանոց:

Ճիւղերը կը սեփականացնեն անուշահամ ու սննդարար իսկութիւնը արեւին ու որպէս պտուղ կը մատուցանեն մարդոց ու կենդանական աշխարհի: Մարդիկ եւս, որպէս գերագոյն արարածներ Արարիչին, ի՞նչ կ՛իւրացնեն և ի՞նչ կը սեփականացնեն աստուածային շնորհ պարգեւներէն, որ փոխանցեն մարդաշխարհի կարօտեալներուն:

23.«Եթէ Ինծի միացած մնաք և խօսքերս ձեր մէջ մնան, խնդրեցէք Աստուծմէ ինչ որ ուզէք և պիտի տայ ձեզի»--7

Յիսուսի խոստումը թէ, «Ինչ որ ուզէք պիտի տայ ձեզի»-ն, պայմանադրական է: Պայմանը. «Եթէ Ինծի միացա՛ծ մնաք»-ն է: Մարդ արարածը առանց Աստուծոյ օգնութեան որեւէ բան չի կրնար ընել, իսկ Աստուած, առանց մարդու չուզեր որեւէ բան ընել: ինչո՞ւ, որովհետեւ Արարիչ Աստուած կը փափաքի մարդ արարածը աստուածացնել:

24. «Ինչպէս Հայրը Ձիս սիրեց, ես ալ ձեզ սիրեցի. Իմ սիրոյս մէջ հաստատո՛ւն մնացէք»--9:

Յիսուսի երկնային հրաւէրը (Իմ սիրոյս մէջ հաստատո՛ւն մնացէք-ը) մեզ գերեւարելու և ծառայեցնելու համար չէ՛, այլ մեզ Իրեն սրտակից ընելու համար է:

Հանդիպած ենք կարգ մը մարդոց, որոնք հաճելի՛ գտած են մեր ընկերակցութիւնը:

Ինչո՞ւ սիրած են մեր ընկերակցութիւնը, որպէսզի շահագործե՛ն մեր բարեկամութիւնը...: Իսկ Յիսուս կը հրաւիրէ մեզ «Իր սիրո՛յն» և ո՛չ չարաշահութեան համար:

25. «Այս է Իմ պատուիրանս՝ որ սիրէք զիրար, ինչպէս որ Ե՛ս սիրեցի ձեզ»--12:

Գերիշխան Յիսուս, հակառա՛կ Իր աշակերտներուն թերութիւններուն, սիրեց զիրենք ու հանդուրժեց անոնց շեղումներուն ու սխալներուն:

1. Անոնց մեծ ըլլալու փառամոլութեանը:

Յակոբոս և Յովհաննէս, գացին Յիսուսի մօտ և ըսին Անոր. «Վարդապե՛տ, ինչ որ ըեզմէ պիտի խնդրենք, կ՛ուզենք որ ընես մեզի համար»: Եւ ան ըսաւ անոնց. **«Ի՞նչ կ՛ուզէք Ինձմէ որ ընեմ ձեզի համար»**: Եւ անոնք ըսին Անոր. «Ծնո՛րհ ըրէ մեզի, որ նստինք բու փառիդ մէջ՝ մեզմէ մէկը աջ կողմդ և միւսը՝ ձախ կողմդ»...:

Այս լսելով՝ տասը առաբեալները սկսան բարկանալ Յակոբոսի և Յովհաննէսի վրայ--Մարկոս ժ. 35-41:

ա. Առաբեալը կը յորդորէ ըսելով. «Մի՛ ընէք ոեւէ բան որ հակառակասիրութենէ կամ փառասիրութենէ մղուած ըլլայ. այլ խոնարհ ոգիով՝ ձեր ընկերները աւելի լաւ համարեցէք բան դուք ձեզ»--Փիլիպ. Բ. 3:

բ. Հայ նախարարներ եղած են մեծ ու հզօր իրենց նուիրումով, միեւնոյն ատեն տկար և անմիաբան իրենց իրերամարտ փառասիրութիւններով:

գ. Միաբանութիւնը սիրոյ, իսկ պառակտումը անճնասիրութեան և փառասիրութեան արդիւնք է:

2. Անոնց ազգայնամոլութիւնը և վրէժխնդիր ըլլալը:

Աշակերտները գացին Սամարացիներու գիւղը, պատրաստութիւն տեսնելու Յիսուսի համար, բայց Սամարացիները չընդունեցին զԱյն: Երբ աշակերտները՝ Յակոբոս և Յովհաննէս, տեսան այդ՝ ըսին Յիսուսի. «Տէ՛ր, կ՛ուզե՞ս ըսենք որ երկինքէն կրակ տեղայ և սպաննէ զանոնք»:

Յիսուս դարձաւ, սաստեց անոնց և ըսաւ.

«Չէ՛ք գիտեր թէ ի՛նչ տեսակ հոգիի կը պատկանիք: որովհետեւ մարդու Որդին չեկաւ մարդիկը կորստեան մատնելու, այլ՝ փրկելու»--Ղուկ. Թ. 51-56:

ա. «Նախատինքի մը վրէժը լուծել իր թշնամիին հաւասարիլ է. Ներել անոր՝ շատ վեր բարձրանալ է անկէ»:

բ. Վրէժխնդրութեան սէրը՝ տկարութեան առաջին երեւոյթն է:

գ. Բնական բանականութիւնը՝ վրէժխնդրութիւն և «ես»ին շահախնդրութիւնն է:

դ. Մխիթարութիւն մը երկինքէն որ կ՛ըսէ.

«Երանի անոնց որոնք կը հալածուին արդարութեան համար, որովհետեւ անոնցն է երկինքի արքայութիւնը»:

Հետամուտ ըլլալ արդարութեան, կը նշանակէ հալածուիլ և բաժնեկից դառնալ Քրիստոսի չարչարանքներուն և ժառանգակից Անոր խոստացած երկինքի արքայութեան:

3. Աշակերտներուն անմտութեան և թուլասրտութեան:

Աշակերտներէն երկուքը գիւղ մը կ՛երթային, որ Երուսաղէմէն հեռու էր հարիւր վաթսուն ասպարէզ ու կը վիճէին իրարու հետ: Յիսուս Ինք ալ մօտեցաւ ու կ՛երթար անոնց հետ: Բայց անոնց աչքերը բռնուած էին, որպէսզի չճանչնան զԱյն: Երկար խօսակցութենէ մը յետոյ, Յիսուս ըսաւ անոնց.

«Ո՛վ մարդիկ, որ անմիտ և թուլասիրտ էք՝ մարգարէներուն բոլոր ըսածներուն, հաւատալու: Չէ՞ որ Քրիստոս պէտք էր չարչարանքները կրէր և այնպէս մտնէր Իր փառքին մէջ»: Եւ սկսելով Մովսէսի գիրքերէն մինչէւ բոլոր մարգարէութիւնները՝ կը բացատրէր անոնց այն ամէնը--Ղուկ. ԻԴ. 25-27:

4. Առաբեալները զԱստուած սեփականացնել կ՛ուզէին:

Քրիստոսի համբարձումէն քիչ առաջ աշակերտները մօտենալով, հարցուցին Յիսուսի

ու ըսին. «Տէ՛ր, այս ժամանակի՞ս մէջ պիտի վերահաստատես Իսրայէլի թագաւորութիւնը»:

Յիսուս ըսաւ անոնց.

«Ձեզի տրուած չէ գիտնալ այն ժամերը և ժամանակները զոր Հայրը հաստատեց Իր իշխանութեան մէջ: Այլ երբ Սուրբ Հոգին իջնէ ձեր վրայ՝ զօրութիւն պիտի առնէք և վկաներ պիտի ըլլաք Ինծի համար Երուսաղէմի մէջ, ամբողջ Հրէաստանի ու Սամարիայի մէջ և մինչեւ երկրի ծայրերը»--Գործ Ա. 6-8:

ա. Յիսուս, մակերեսային հետաքրքիրներու ըսաւ.

«Գիտէ՞ք ինչու դուք մոլորած էք: Մոլորած էք՝ որովհետեւ չէք հասկնար ո՛չ Սուրբ գիրքերը և ո՛չ ալ Աստուծոյ զօրութիւնը»--Մարկ. ԺԲ.24:

Մարդիկ ինչո՞ւ չեն հասկնար "Աստուծոյ զօրութիւնը": Անոնք չեն հասկնար, որովհետեւ մարդիկ մարմնաւոր տարածքի շրջափակին մէջ կ՛ապրին: Մարդոց տեսած զօրութիւնը՝ ըմբշամարտութեա՛ն զօրութիւնն է, բռնութեա՛ն և ատելութեա՛ն զօրութիւնն է:

Պատերազմի՛, իրար սպաննութեա՛ն և վրէժխնդրութեան զօրութիւնն է: Իսկ Աստուծոյ զօրութիւնը՝ սիրո՛յ, ներումի՛, անյիշաչարութեան և ծառայութեա՛ն զօրութիւնն է:

Մարդկային զօրութեան վախճանը մահն ու գերեզմանն է, իսկ Աստուծոյ զօրութիւնը անվախճան է: Այդ սրբարա՛ր Զօրութիւնը, ենթական կը բարձրացնէ երկնային ոլորտ ու կը պարգեւէ յաւիտենական կեանք ու աստուածանմանութիւն: Ուստի յաւերժաւանդ Որդին Աստուծոյ կ՛ըսէ.

26. «Ոչ թէ դո՛ւք ընտրեցիք Զիս, այլ Ե՛ս ընտրեցի ձեզ և ձեզ նշանակեցի որ դուք երթաք և պտղաբեր ըլլաք, ու ձեր պտուղը մնայուն ըլլայ»--16:

Քրիստոնեային ընտրութիւնը պայմանադրակա՛ն է: Ան չէ՛ կանչուած Քրիստոսէ, որպէս հանդիսատես, այլ՝ դառնալ գործո՛ն ու պտղաբեր: Յիսուս Իր խօսակցութեան սկիզբը յայտնած էր սոյն պայմանադրութիւնը, ըսելով.

«Ես եմ ճշմարիտ որթատունկը: Եւ Իմ Հայրս Մշակն է: Ամէն ճիւղ, որ Իմ վրաս է և պտուղ չի բերեր՝ Ան կը կտրէ զայն»:

Մեր մէջ կան բազմաթիւ հաւատացեալներ, որոնք կ՛ըսեն. «Երբ մեռնիս որեւէ բան չես կրնար տանիլ հետդ»: Մահկանացու մարդը միայն մէկ բան կրնայ տանիլ հետը...իր գործած արդիւնաբերութիւնը: Սոյն պատճառաւ Յիսուս Քրիստոս, վճռաբեկ ատեանի Նախագահը կ՛ըսէ.

27. «Ու ձեր պտուղը մնայուն ըլլայ»--16:

Մարդոց բարի գործերը, ո՛չ մահը ու ո՛չ գերեզմանը կարող են կորսնցնել: Մարդոց ծառայութիւնն ու նուիրումը, սէ՛րն ու անձնազոհութիւնը անկորնչելի են, որովհետեւ այդ առաքինութիւնները կու գան Աստուծմէ և որոնց ապացոյցը կնքուած է Յիսուսի՛ հանդիսաւոր խոստումով, որ կ՛ըսէ.

«Եկէ՛ք, Իմ Հօրս օրհնեալները, ժառանգեցէ՛ք աշխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած արքայութիւնը. որովհետեւ անօթի էի և զիս կերակրեցիք, ծարաւ էի և ջուր տուիք. օտարական էի և ընդունեցիք զիս. մերկ էի և հագցուցիք ինծի, հիւանդ էի և հոգ տարիք ինծի, բանտի մէջ էի և այցելեցիք ինծի»:

Այն ատեն արդարները պիտի հարցնեն. «Տէ՛ր, Քեզ ե՞րբ անօթի տեսանք և կերակրեցինք, կամ՝ ծարաւ՝ և ջուր տուինք. ե՞րբ բեզ իբրեվ օտարական տեսանք և ընդունեցինք կամ՝ մերկ՝ և հագուեցուցինք. ե՞րբ տեսանք Քեզ հիւանդ կամ բանտի մէջ՝ ու Քեզի եկանք»:

Թագաւորը պիտի պատասխանէ ու ըսէ անոնց.

«Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, բանի որ Իմ այս փոքրիկ եղբայրներէս մէկուն ըրիք՝ Ինծի՛ ըրած եղաք»--Մատթ. Իե. 34-40:

28. «ԵԹԷ Զիս հալածեցին՝ ուրեմն ձեզ ալ պիտի հալածեն. եթէ Իմ խօսքս պահեցին՝ ուրեմն ձերն ալ պիտի պահեն»--20:

Ի՞նչ բաջութիւն և արիութիւն կը պահանջէ ըսել վերոյիշեալ կորովի խօսքերը:

Յիսուս Քրիստոս այս զօրեղ խօսքերը ըսաւ Իր երկրաւոր վերջին ժամերը կ՚ապրէր: Ան բաջ գիտէր, որ երբ Սուրբ Հոգին գայ, պիտի բանայ անոնց յիշողութիւնը, և անոնք պիտի զինուին իրենց Տիրոջ վերջին ոսկեհիւս և անմոռանալի կտակով:

Սիրելի ընթերցող, Յիսուսի կանչը՝ թատրոնի հանդիսութեան տոմս մը չէ՛: Ո՛չ ալ Ֆութպոլի խաղարկութեան ներկայ ըլլալ չէ՛: Այլ՝ մարտահրաւէ՛ր մըն է: Պայքարամա՛րտ մըն է սոյն հրաւէրը: Աւելի ճիշդ՝ գործակցի՛լ է Աստուծոյ հետ: Երկնապարգեւ բջիջ (հինգերորդ զօրաբաժին) վկա՛յ ըլլալ աստուածային վերջին աշխարհամարտին:

Պօղոս առաբեալ անդենականի վարագոյրը կը բանայ բիչ մը ու ցոյց կու տայ հաւատացեալներուն ըսելով.

«Եղբայրնե՛ր, ժամերուն և ժամանակներուն մասին պէտք չկայ բան մը գրել ձեզի. որովհետեւ դուք իսկ գիտէք ստոյգ կերպով, թէ Տիրոջ օրը կը հասնի այնպէս՝ ինչպէս գիշերուան գողը: Երբ ըսեն թէ՝ խաղաղութիւն և ապահովութիւն է, այդ պահուն է որ յանկարծակի անոնց վրայ պիտի հասնի կործանումը յղի կնոջ մը երկունքին նման: Իսկ դուք, եղբայրնե՛ր, խաւարի մէջ չէք՝...դուք ամէնքդ լուսոյ որդիներ էք»--Ա. Թես. Ե.1-5:

«Տէրը Ինք հրամանով, հրեշտակապետին ձայնով և Աստուծոյ շեփորով պիտի իջնէ երկինքէն, և ամենէն առաջ յարութիւն պիտի առնեն ի Քրիստոս մեռածները»--Ա Թես. Դ.15:

29. **«Նոյն բաները պիտի ընեն ձեզի Իմ անուանս համար, որովհետեւ չեն գիտեր զԱյն, որ Զիս ղրկեց»**--21:

Մարդիկ, ընդհանրապէս, կը զարմանան, թէ ինչո՞ւ համար հաւատացեալ և մաքրակենցաղ քրիստոնեաներ զրկանք ու տառապանք կը քաշեն: Քրիստոնեայ հաւատացեալ անհատներ ու մանաւանդ ազգեր անպայման դժուարութիւններ ու նեղութիւններ պիտի կրեն, որովհետեւ անոնք ա՛յս աշխարհի բաղաքացիները չեն: Յիսուս կանխաձայնեց Իր աշակերտներուն ըսելով.

«Աշխարհի վրայ նեղութիւն պիտի ունենաք, բայց քաջալերուեցէ՛ք, որովհետեւ Ես յաղթեցի աշխարհին»--Յով. Ժ.33:

Ներկայ քրիստոնեաներ կ՚այցելեն Եւրոպայի հսկայածաւալ եկեղեցիները: Հայ ուխտաւորներ այցի կ՚երթան հայրենիք աղօթելու սուրբ Էջմիածնի խնկաբոյր տաճարին մէջ: Հնագէտներ կը պեղեն անցեալ դարերու աղօթատուն եկեղեցիներու աւերակները ու կը սթանչանան անոնց ճարտարապետական շինութեանց, անոնց քարերուն մեծութեան, կամարներուն գեղեցկութեան և միակտուր սիւներու երկնասլաց բարձրութեան:

Սակայն...Սոյն այցելուներուն և ուխտաւորներուն բանի հատը, արդեօք, կը նշմարեն վերոյիշեալ եկեղեցիներու տակ թաբնուած իրա՛ւ ճարտարապետները՝ նահատակ սուրբերը, որոնք պատճառ եղան, որ այդ գեղազարդ ու մարդկային հոգին ներշնչող տաճարները բարձրանան հողէն քար առ քար դէպի երկինք: Որովհետեւ հաւատացեալներ, Յիսուսը սիրողներ մարտիրոսացա՛ն պատրաստելու համար շաղախը այդ տեսանելի ու շօշափելի Քրիստոսի Մարմինը եղող սուրբ Եկեղեցիներուն:

Մի նայիր միայն ճարտարապետական գեղեցկութիւններուն, ա՛յն եկեղեցիներուն որ կ՚այցելես, այլ տես անոնց տակ բնացող նահատակներուն, որոնք ի սէր Աստուծոյ ո՛չ թէ նուիրեցին իրենց հարստութենէն, այլ անոնք զոհեցին ու ջրեցին աստուածային սերմերը իրե՛նց արիւնով: Ինչո՞ւ:

Որպէսզի դո՛ւն և ե՛ս գոյատեւենք որպէս Հայ-Քրիստոնեաներ լուսաւորելու համար մեր շուրջը Յիսուսալոյս կանթեղներով: Ա՛յս եղած է Հայ ազգին լուսաւորեալ հաւատացեալներուն կոչումը և առաքելութիւնը:

Չարժէ՞ր արդեօք, որ մենք եւս շարունակենք նոյն ասպարէզը որ ապրեցան մեր բաջարի՛ պապերը: Մեռելոց Յարութեան օրը անոնք, յաղթականօրէն, պիտի ըսեն մեզի.

«Մենք անհնազանդ չեղանք երկնային տեսիլին»:

Ի՞նչ պիտի պատասխանենք մենք, որ կը հպարտանանք կոչուիլ իրենց անունով:

Ունի՞նք բաջութիւնը ըսելու նման մարտիրոս Պօղոս առաքեալի. «Ինչ որ ինծի համար շահ էր, վնաս կը նկատեմ Քրիստոսի համար: Եւ, արդարեւ, ամէն բան վնաս կը նկատեմ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գերազանց գիտութեան վերաբերմամբ: Անոր համար ես ամէն բանէ զրկուեցայ--և այդ ամէնը աղբ կը սեպեմ--որպէսզի շահիմ Քրիստոսը և Անոր մէջ գտնուիմ...որպէսզի ճանչնամ զայն ու Անոր յարութեան զօրութիւնը, և մասնակից ըլլամ չարչարանքներուն, կերպարանակից՝ անոր մահուան, որպէսզի այս կերպով հասնիմ մեռելներէն յարութիւն առնելուն»--Փիլիպ. Գ.7-11:

30. «Եթէ անոնց մէջ կատարած չըլլայի այն գործերը զոր ուրիշ ոչ ոք կատարեց, անոնք ոեւէ մեղք չէին ունենար»--24:

Յիսուս Քրիստոսի առաքելութիւնն ու աստուածայայտնութիւնը աննախընթաց և անման յայտնութիւնն է մարդաշխարհի: Ո՛չ նախորդ մարգարէները, ո՛չ բանաստեղծները և ոչ ալ այս աշխարհի "գիտնական" իմաստասէր կոչուածները կարողացած էին բացատրել, որովհետեւ իրե՛նք իսկ անկարող են ըմբռնելու մարդկային կեանքին իմաստը և նպատակը:

«Ոեւէ մէկը երբէք զԱստուած չէ տեսած, բացի Միածինէն,
որ Աստուած է և Հօրմէն անբաժան. և Որդին էր որ մեզի
ճանչցուց զԱյն»--Յով. Ա.18:

Քրիստոսով՝ Աստուած կը թափանցէ մարդկային իրականութիւնը ու կը յայտնէ Իր սէրն ու ողորմութիւնը: Տիեզերքի յայտնաբանութիւնը նման է տեսիլքի անվերջանալի գոյացութեան մը, որ կը հոսի դէպի աստուածային Էութիւն: Անսպառ հեղում մը, որուն խորհրդանիշը Լոյսն է: Յիսուս Ինքզինք կը կոչէ "Աստուծոյ Խօսք"ը, "Բանն Աստուծոյ", ոչ թէ գրութիւն մը, այլ իմաստաւորող և ապրող Մեկնաբանութիւնը,

Յիսուս, Աստուծմէ մարդուն փոխանցուած թարգմանչական հարազատութիւնն է, գործէն ու հոգիէն փոխանցուած: Ան իրականացուց և ըմբռնելի դարձուց Հին Կտակարանի՝ մարգարէներուն Աստուածը մարդկային հասողութեան: Իր ապրումով, նուիրումով և անձնազոհ սրբարար Խաչելութեամբ ճշմարտապէս ցոյց տուաւ մարդ արարածին Աստուծոյ իմանալի՛ նկարագիրը. զԱստուած՝ Յիսուսի ապրումին մէջ կը տեսնենք, Անոր մէջէն կը դիտենք և Անոր միջոցով կը ճանչնանք. Յիսուս Քրիստոս ոչ միայն ճշմարտութեան Վարդապետ մը, այլ տիպար նմոյշ մը և ապրող Բացատրութիւն մըն է: Աստուած դեռ լոյսեր ունի տալիք ու յայտնութիւններ ունի հաղորդելիք:

31. **«Բայց այժմ տեսան ուատեցին թէ՛ Ձիս և թէ՛ Իմ Հայրս»**--24:

Միթէ մարդ աւելի մե՞ծ նշանի մը կարիքը ունի քան թէ ապրո՛ղ, տեսանելի և շօշափելի Մարդեղացեալ Յիսուս Քրիստոսի: Աստուած Իր առաքած հրեշտակներու միջոցաւ ըսաւ Բեդլեհեմի պարզ հովիւներուն. «Այս թող նշան ըլլայ ձեզի. խանձարուրով փաթթուած և մսուրի մէջ դրուած մանուկ մը պիտի գտնէք»--Ղուկ. Բ. 12:

Հրեայ մտաւորական կրօնաւորները տեսան յաւերժաւանդ Յիսուս Քրիստոսը և Անոր հրաշագործութիւնները: Լսեցին Անոր բարոզներն՝ բայց փոխանակ հաւատալու Անոր

որպէս Մեսիա՝ Քրիստոս, անոնք նախանձեցան և սպաննեցին զԱ՛յն որ եկած էր իրենց շնորհելու յաւիտենական կեանք:

Քրիստոնէութիւնը փաստարկութեամբ ապացուցելի չէ, այլ փորձառութեամբ, որովհետեւ փաստը ցոյց տուած է որ մարդիկ իրենց յետին նկատումներն ու հաշիւները և նախապաշարումները միշտ նախապատիւ համարած են: Հրաշքը, կրօնքին փաստը նկատելու չէ, այլ անոր զարդը: Անաստուածներ աւելի փաստ և բացատրութիւն կը փնտռեն քան թէ յայտնութիւն, ապացոյց և վկայութիւն: Որովհետեւ Աստուած գիտական փաստարկութենէ գերազանց է: Աստուծոյ սէրը բառերով չի բացատրուիր, թուանշաններով չի չափուիր զգացումներով չի թարգմանուիր:

Աստուծոյ սէրը նիւթական բան մը չէ, որ վաճառուի և ոչ ալ մասնագիտութիւն որ ուսանելով ստացուի:

> «Խաչին մասին բարոզութիւնը յիմարութիւն կը թուի կորուստի ճամբուն մէջ գտնուողներուն համար, իսկ մեզի՝ փրկուածներուս համար՝ Աստուծոյ զօրութիւնն է անիկայ»--Ա. Կորնթ. Ա.18:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ

32. «Այս բաները ձեզի խօսեցայ, որպէսզի չգայթակղիք»--1:

Կանթեղի մը աղօտ լոյսին տակ, Յիսուս տեսաւ աշակերտներուն շուարած հոգին ու ըսաւ անոնց.

«Դուք ամէնէդ այս գիշեր Իմ պատճառովս պիտի գայթակղիք:»

Ինչո՞ւ, որովհետեւ Յիսուսի հետեւողներէն շատեր, իրենց մտատիպարի՛ն նման փրկիչ մը կ՛ուզեին տեսնել: Իրենց նախապաշարումի՛ն պատկերած Ազատարարը կը փնտռեին: Իրենց երեւակայածի՛ն պէս թագաւոր մը կ՛ուզէին տեսնել:

Եկեղեցւոյ բազմաբաժանումը պատմութեան մեծագոյն գայթակղութիւնը եղած է:

Տիեզերական Ժողովներու մասին Մաղաքիա Օրմանեան պատրիարք կը գրէ.

«Ներհակընդդէմ կիրճեր զօրացան, թշնամութիւններ աճեցան, կաշառքներ յորդեցին, գայթակղութիւնն ու բաբելոնական խռովութեան վիճակը գագաթնակէտը հասան»:

33. **«Իրենց ժողովարաններէն դուրս պիտի հանեն ձեզ մինչեւ իսկ ժամանակ պիտի գայ, որ երբ մէկը ձեզ սպաննէ՝ պիտի կարծէ թէ պաշտամունք կը մատուցանէ Աստուծոյ»--2**

Ճան Հուս դատապարտած էր եկեղեցիներու հարստութիւնը, բարձրաստիճան եկեղեցականներու շուայտ կեանքը, անոնց առուծախը, չքաւորներու շահագործումը: Այդ պատճառաւ Չէք եկեղեցին դատապարտեց զինք, ու ցիցի կապելով խարոյկի վրայ սպաննեց...:

Եւրոպայի կրօնական Հաւատաքննութիւնը որ սկսաւ որպէս հալածանք հերետիկոսներու և աղանդաւորներու դէմ 1184-ին, դարձաւ արիւնալի ու անողոք սպանդ ու վերջ գտաւ 1820-ին:

34. «Որովհետեւ չճանչցան ո՛չ Հայրը և ո՛չ ալ Զիս»--3:

Ճանչնալ Գիտելիքներ ամբարել չէ միայն, այլ ճանչնալ է Յիսուս Քրիստոս:

զԱստուած՝ Յիսուսի ապրումին մէջ կը տեսնենք, Անոր մէջէն կը դիտենք, Անոր միջոցով կը ճանչնանք: «Կը ճանչնամ այս անձը», ըսել կ՛ուզենք որ անձամբ հաղորդ եղած ենք կամ անձնական փորձառութեամբ կը ճանչնամ զայն: Ճանչնալը սոսկ իմացական ճանաչողութեան իմաստ չունի այստեղ, զուտ միտքով գիտնալու երեւոյթին չ՛ակնարկեր--Յով. Ժ.14, 27: Աշակերտները ճանչցան իրենց Վարդապետը մի միայն Անոր ծառայութեան, խաչելութեան ու Յարութեան ընդմէջէն:

35. «Լաւ է ձեզի համար որ ես երթամ, որովհետեւ եթէ ես չերթամ՝ Մխիթարիչը չի գար ձեզի»--7:

Սուրբ Հոգիին խոստումը կ'ենթադրէ միութիւն եղբայրներու մէջ, ու միակամ հաղորդութիւն՝ աշակերտներու միջեւ: Կարեւորութիւնը Անոր աստուածաբանական յատկանիշները չեն, այլ Անոր դերը մեր կեանքին մէջ: Ս. Հոգին Յիսուսը Փոխարինողն է Անոր երկրաւոր բացակայութեան ընթացքին--Յով. ԺԴ.16, 17: Երբ եկաւ Սուրբ Հոգին, անոնք եղան համակ հաւատք, բաջութիւն, ճանաչում, խօսք և սէր: Երկնային անդիմադրելի զօրութեամբ զինուեցան:

«Սուրբ Հոգին, իւրաքանչիւր հաւատացեալի մէջ, կը յայտնուի տարբեր ձեւով մը, հասարակաց օգուտին համար»--Ա.Կոր. ԺԲ.7:

1. Սուրբ Հոգին մէկուն կարողութիւն կու տայ իմաստութեամբ յորդորելու:

2. Միւսին՝ հոգեւոր գիտութեան հասնելու և ուսուցանելու:

3. Ուրիշի մը՝ բժշկելու զօրութիւն:

4. Ուրիշի մը՝ հրաշագործութեան կարողութիւնը կու տայ:

5. Ուրիշի մը՝ մարգարէական պատգամախօսութիւն՝ բարոզել:

6. Իւրաքանչիւրին յատուկ շնորհ մը տալով, ինչպէս որ Ինք ուզէ

"Մխիթարիչ" կը նշանակէ՝ ո՛չ միայն մխիթարող, այլ նաեւ՝ բաջալերող, խորհրդատու, օգնական, միջնորդ և բարեխօս: Սուրբ Հոգին այս բոլոր դերերով, մշտականօրէն հանդէս կու գայ հաւատացեալներու կեանքին մէջ:

36. «Այս **աշխարհի իշխանը** դատապարտուած է**»--11:**

Եբրայերէն. բառ մըն է, որ կը նշանակէ. հակառակորդ, չարախօս:..Յայտ.ԺԲ.10: Աստուածաշունչին մէջ անիկա որպէս յատուկ անուն կը նշէ անձնաւորումը չարութեան, որ կը ներկայանայ իբրեւ Աստուծոյ և մարդկութեան թշնամին, որ մարդիկը հրապուրելով փորձութեան կը տանի: Քրիստոս Իր աշխարհ գալուստով և Իր մահուամբն ու Յարութեամբը ընկճեց զայն և յայտարարեց անոր պարտութիւնը--Ղուկ. Ժ.18, Յով. ԺԲ.31, Եբր. Բ.14, Ա. Յով. Գ.8:

Այդ պարտութիւնը ամբողջական պիտի ըլլայ Յիսուսի 2-րդ Գալուստին--Մատ. ԻԵ.41, Յայտ. Ի.10:

Յիսուս յաղթեց Սատանային Իր անձին մէջ, արդ կ'ելլէ անապատէն յաղթելու համար անոր մարդոց մէջ ալ: «Այս աշխարհի "աստուած"ը նկատուած Սատանան կուրցուցած է այդ անհաւատներուն միտքը, որպէսզի չըլլայ որ աւետարանին բերած լոյսը ծագի անոնց մէջ, այսինքն տեսնեն փառքը Քրիստոսի, որ անտեսանելի Աստուծոյ Պատկերն է»-Բ.Կորնթ.Դ.4:

«Ապա Սատանան մտաւ Իսկարիովտացի կոչուած Յուդային մէջ, որ տասներկու աշակերտներէն մէկն էր--Ղուկ. ԻԲ.3: Առանց Յուդայի արտօնութեան, Սատանան չէր կրնար մտնել անոր ներսիդին: Սատանան մուտք կը գործէ մարդկային սիրտը երկու զգացումներէն՝ ա. երեւակայութիւն բ. մարմնական հեշտասիրութիւն:

«Վասակ Սիւնի ուրացաւ այն աւազանը որ յղացած էր զինք: Անարգեց այն պատուական Մարմինը, որով սրբուած էր և ոտնահարեց այն կենդանի Արիւնը որով մեղքերու թողութիւն ստացած էր: Ջնջեց իր որդեգրութեան գիրը և իր ձեռքով խորտակեց մատանիին հաստատած կնիքը, դուրս ելաւ երանելիներու թիւէն և շատերը ապստամբեցուց իրեն հետ»--Եղիշէ: «Վասակ իր ձեռքն առաւ Սատանան իբրեւ վահան, հագաւ զայն որպէս զրահ, դարձաւ անոր կամքին կատարեալ գինուորը»:

«Աստուծոյ Որդին աշխարհ եկաւ՝ Սատանային գործունէութեան վերջ դնելու համար» --Ա. Յով.Գ.8: Յիսուս Քրիստոսի առաքելութիւնը՝ կորսնցնելու և բանդելու համար էր սատանային գործունէութիւնը: «Քրիստոս ինքն ալ անոնց նման եղաւ, հաղորդակից՝

անոնց մարդկութեան, որպէսզի Իր մահով ոչնչացնէ Սատանան, որ մահուան իշխանութիւնը ունէր»--Եբր. Բ.14:

37 «Դուք պիտի տրտմիք, բայց ձեր տրտմութիւնը ուրախութեան պիտի փոխուի»--20:

Աննկարագրելի երկունքով ու երկունքէն կը ծնի կեանքը և երջանկութիւնը:

Տրտմութիւնն ու երջանկութիւնը կարծես իրարու գործակիցներ են: Աղօթքը տրտմութեան տարակուսանքներու և վիշտերու հրաժարադեղ սփոփանքն է: Աղօթքը կը խափանէ չարը, կը փոխէ խաւարը լոյսի և տրտմութիւնը ուրախութեան: Վշտին մէջ՝ ա՛լ աւելի մեծ է մարդ բան հաճոյքի կամ ուրախութեան. տառապանքի ու կսկիծներու կեանքէն է որ կը ծնի ամենէն վսեմ և բարձր կեանքը: Վիշտը, տառապանքը, կեանքի դաժան պայմանները, կարծէք, հայ արժէքները երեւան բերելու, հայ տաղանդը ծաղկեցնելու և ուռճացնելու ծառայող, ու մանաւանդ ազգային ջիղը պրկուած պահելու՝ զօրաւոր ազդակները եղած են:

38. «Մինչեւ հիմա Իմ անունովս ոչինչ խնդրեցիք. խնդրեցէ՛ք և պիտի ստանաք, որպէսզի ձեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ»--24:

Հաւատացեալներու ընելիքը միայն աղօթել ու խնդրե՛լ է...: Յիսուս Քրիստոս, Իր հրաշափառ Մարդեղութեամբ ու յաղթակա՛ն Յարութեամբ, կ՛աղաչէ որ մենք օգտուինք շնորհներէն ու չ՛ըլլանք կարօտեալներ: Երեւակայեցէք ծնողք մը, որ ամէն ջանք կը թափէ որ զաւակը սիրէ զիրենք, բայց զաւակը կը մերժէ: Յիսուս, Փրկիչը աշխարհի այսպիսի հոգեկան տագնապի մէջ է, որովհետեւ սիրած է մեզ:

39. «Բայց ես մինակ չեմ, որովհետեւ Ինծի հետ է Հայրը»--32:

Գիտակից անձնաւորութիւններ ու պետութիւններ, ընդհանրապէս կը վկայակոչեն իրենցմէ մեծերը կամ դաշնակիցները, որպէս զօրութիւն և աջակցութիւն իրենց իրագործումներուն և հիմնարկութիւններուն համար: Յիսուս Քրիստոս եկաւ աշխարհ իրագործելու և քարոզելու Հայր Աստուծոյ առաքելութիւնը. «Աստուծոյ Թագաւորութիւնը»: Յիսուս այսպէս արտայայտեց Իր առաքելութիւնը.

«Տիրոջ Հոգին Իմ վրաս է, Ջիս ատոր համար իսկ օծեց. Ջիս ղրկեց աղքատներուն աւետարանելու, սրտաբեկ հոգիները բժշկելու, գերիներուն ազատում քարոզելու և կոյրերուն՝ տեսողութիւն, կեղեքուածները ազատ արձակելու, Տիրոջ ընդունելի տարին հռչակելու»--Ղուկ. Դ. 18-19:

Յիսուս եւս, նոյն պատճառաւ ըսաւ Աշակերտներուն.

«Ահաւասիկ ես ձեզի հետ եմ բոլոր օրերը՝ մինչեւ աշխարհի վախճանը»
-Մատթ. ԻԸ.20:

40. Այս աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք, սակայն քաջալերուեցէ՛ք, որովհետեւ ես յաղթեցի աշխարհին»--33:

Ռայնհոլտ Նիփուր, Աստուծոյ վրայ դրաւ իր վստահութիւնը, որ աշխարհէ անդին է, սակայն գործօն պատմութեան մէջ: Անոր սէրն ու ներումը կ՛ազնուացնէ ու կը բարձրացնէ մարդկային ապրումը և Անոր յուսադրիչ խոստումը կ՛ազատէ մարդը հիասթափութենէ: Այսպիսի յոյս մը կու գայ միմիայն Աստուծոյ վերջնական յաղթանակի հաւատքէն: Հոն ուր կամք կայ, կարենալ կայ, և ուր կամենալ կայ, յաղթանակ կայ:

Յիսուսի Յարութեան փառքին ու յաւիտենական երանութեան արժանի ու մասնակից ըլլալու համար՝ պէտք է անցնիլ Գողգոթայի բլուրէն, Աւագ Շաբթուան չարչարալից Խաչի ճանապարհէն: Առանց զոհողութեան՝ յաղթանակ չի շահուիր, առանց խաչելութեան՝ Յարութիւն չկայ: Ժողովուրդներ կը տօնեն աւելի իրենց յաղթանակները ուրիշ ազգերու վրայ, իրենց զէնքի յաջողութիւնները, պատերազմներու փառքը: Ժողովուրդներ կան որ

բռնութեան յաղթանակը պաշտամունք ըրած են իրենց: Հայը կը տօնէ իր հոգեկան նուաճումները՝ Աստուածաշունչի թարգմանութիւնը 1500 տարի առաջ:

Խա՛չն է որ պիտի փրկէ մեզ, խաչի՛ ճամբան մեր կեանքին աղբիւրն է, և խաչը տեսիլք, տոկունութիւն և նկարագիր կը կերտէ: Խաչին յաղթանակը յարութիւնն է, յաւիտենական կեանքի խոստումն է: Սարդարապատը լաւագոյն ապացոյցն է համաուժ պայքարի յաղթութեան, միասնական ոգիով գոյամաբառման, որ դարձաւ երաշխիքն ու գրաւականը հողի պահպանումին հայրենիքին անձեռնմխելիութեան:

«Այն որ կը յաղթէ աշխարհին՝ ա՛յս է, մեր հաւատքը»--Ա. Յով. Ե.4:

«Յիսուս Քրիստոսի Յարութիւնը կը մնայ բարձրագոյն իմաստով ամենէն փարապանձ և ներշնչող տօնը, փառապսակը Քրիստոսի կեանքին և կտակին»: Քրիստոսի յաղթական Յարութիւնը կը յայտնէ ստեղծագործութեան նպատակը, գոյաբանական պատճառը, թէ ինչո՞ւ եկած ենք և ո՞ւր կը դիմենք:

Պօղոս առաքեալ բիւրեղացուց Քրիստոնէութիւնը որպէս Յարութեա՛ն Աւետարան ու տարածեց զայն համայն Հռոմէական կայսրութեան մէջ--Ա. Կորնթ. ԺԵ.3-4:

ԳԼՈՒԽ ԺԷ.

41. «Յիսուս աչքերը երկինք բարձրացուց»--1:

Մենք, աղօթած ժամանակնիս, մեր աչքերը ո՞ւր կը դարձնենք: Մեր շո՞ւրջը, մեր մտահոգութիւններո՞ւն, մեր կարողութիւններո՞ւն թէ Բացարձակին՝ Երկնաւորին: Մենք եւս դարձնե՛նք մեր աչքերը դէպի երկինք, որովհետեւ մեր օգնութիւնը, յաւիտենական կեանքի շնորհիքը պիտի ստանանք Աստուածորդի Յիսուսէ: Ան այսպէս կ՛ըսէ.

42. «Ինչպէս որ իշխանութիւն տուիր Անոր ամէն մարմնի վրայ, որպէսզի յաւիտենական կեանք տայ բոլոր անոնց»--2:

Պետրոս առաքեալ իր անդրանիկ քարոզին յայտարարեց ըսելով. «Չկայ փրկութիւն ուրիշ մէկու միջոցով, որովհետեւ երկնքի տակ չկայ մարդոց տրուած ուրիշ Անուն, որով կարելի ըլլայ մեր փրկութիւնը»--Գործ Դ.12: Բոլոր անոնք, որոնք կը կարծեն գտնել հոգւոյ փրկութիւնը Արեւելեան զանազան ոլորապտոյտ կրօններու թաքնագիտական բաերու և ասութիւններու մէջ, չարաչար սխալած պիտի ըլլան, երբ արթննան յարութեան փառաշո՛ղ տօնահանդիսութեան, ու տեսնեն միակ Անձը՝ Յիսուս որ ունի՛ իշխանութիւն շնորհելու կեանք յաւիտենական:

Ինչո՞ւ մի միայն Յիսուս և ո՛չ ուրիշ Անուն:

Որովհետեւ.

«Յաւիտնական կեանքը այս է՝ որ ճանչնան (ըմբռնեն, իմաստին թափանցեն, հասկնան) **Քեզ միակ ճշմարիտ Աստուած, և ճանչնան Յիսուս Քրիստոսը** (Օծեալը, Մեսիան) **զոր դուն ղրկեցիր:»**--3:

Յաւիտենական կեանքը, թէեւ աստուածային ձրի շնորհ մըն է, սակայն այդ պարգեւը և վայելչութիւնը կը ստացուի ուղղիղ և ճշմարիտ հաւատքեամբ՝ հաւատով: Այդ շնորհիքը Բաշխող անձը Յիսուս Քրիստոս Ի՛նքն է միայն, ո՛չ ուրիշ անձ մը, ո՛չ մարգարէ մը և ո՛չ ալ ոեւէ սուրբ մը (սրբացած անձնաւորութիւն մը):

43. «Այժմ ո՛վ Հայր, փառաւորէ՛ Զիս այն փառքով որ ունէի Քու հետդ աշխարհի ստեղծագործութենէն առաջ»--5:

Մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս՝ Իր սուրբ ապրումով, կամ սրբարար խաչելութեամբ չէ՛ որ աստուածացաւ նման կարծեցեալ հեթանոս աստուածներու և աստուածորդիներու, այլ Յիսուս ի սկզբանէ՛ է՛ր Հայր Աստուծոյ բովէ: Հայր Աստուած ղրկեց Իր միածին Որդին աշխարհ, որովհետեւ միայն Յիսուս ճանչցած էր զԱստուած ու կրնար հարազա՛տօրէն նաեւ ճանչցնել Հա՛յր ճշմարիտը մարդկութեան: Յիսուս Քրիստոս կ՛ըսէ.

«Քու Անունդ յայտնեցի (Քու իսկութիւնդ, յարազատ անձնաւորութիւնդ) **այն մարդոց, զոր տուիր Ինծի աշխարհէն. ... Հիմա գիտցան թէ, ինչ որ տուիր Ինծի՝ ես անո՛նց տուի. և անոնք ընդունեցին ու ճշմարտութեամբ ճանչցան թէ ես Քեզմէ ելայ. և անոնք հաւատացին** (վստահ են) **որ Դո՛ւն ղրկեցիր Զիս»**--6-8:

44.«ես այլեւս չխարհի մէջ չեմ, իսկ անոնք աշխարհի մէջ են»--11:

«Չեմ աղաչեր որ զանոնք աշխարհէն վերցնես,
այլ որ պահես զանոնք չարէն»--15:

Վերոյիշեալ համարներուն մէջ, կը տեսնենք մեր Տիրոջ՝ Յիսուսի իսկակա՛ն ու վաւերական բարեհամբոյր Բարէխօսութիւնը: Ան Իր հարազատները անպաշտպան չթողուր աշխարհի մէջ, այլ կը յանձնէ զանոնք Իր երկնաւոր Հօր խնամակալութեան, ըսելով.

«Պահէ զանոնք չարէն»:

Ա՛յս պատճառաւ Յիսուս կը կոչէ ինքզինք "Բարի Հովիւ": Աշխարհէն մեկնելէ առաջ, մեր Փրկիչը Յիսուս, Իրեն հաւատացողներուն պաշտպանութիւնը հոգացած է: Փրկիչը աշխարհի, չէ՛ հեռացած, այլ Իր երթալով ուղարկած է Ոգեղէ՛ն Ճշմարտութիւնը, որ ունի կարելիութիւնն ու զօրութիւնը հաւատացեալներու հոգւոյն մէջ ըլլալու և առաջնորդելու ու պահելու զիրենք չարէն: Այսինքն փորձութենէ, վտանգներէ և սխալ որոշումներ առնելէ: Պայմանաւ որ իրենք զիրենք յանձնեն Սուրբ Հոգւոյն առաջնորդութեան ու սպասեն Անոր յանձնարարութիւնը:

«Պահէ՛ զանոնք Քու Անունովդ, որով Ինծի տուիր»--11:

Եբրայեցւոց մէջ, ինչպէս Արեւելքի ուրիշ ժողովուրդներու մօտ, անձի մը անունը կը նոյնանայ անձին հետ և նոյնինքն անձը կը նշանակէ, մանաւանդ երբ Աստուծոյ կամ Քրիստոսի անունին կը վերաբերի: Եբրայեցիներուն համար Տիրոջ անունը ա՛յնքան սուրբ էր, որ կը վախնային զայն արտասանելու, մանաւանդ որ Տասնաբանեայ պատուիրաններէն 3-րդը կ՛ըսէր՝ «Տիրոջ անունը պարապ տեղ բերանդ մի՛ առներ»: «Տիրոջ անունը կանչել» Հին Կտկարանէն առնուած բացատրութիւն մըն է, որ կը նշանակէ Տիրոջ հաւատալ և Իրեն ապաւինիլ--Գործ.Բ.21, 9, 14:

«Չկայ փրկութիւն ուրիշ մէկու միջոցով (բարէխօս), որովհետեւ երկինքի տակ չկայ մարդոց մէջ տրուած ուրիշ անուն, որով կարելի ըլլայ մեր փրկութիւնը»--Առաք. Դ.12:

Մարդեղացեալ Բանն Աստուծոյ հանդիպող անձ մը կը ստանայ նոր բնութիւն և նոր անուն: Սիմոն Յովնանի որդին կ՛ըլլայ. "Պետրոս" "Նոր ծնունդ" մը:

Յիսուս Քրիստոսի անունով աղօթել առ Աստուած, կը նշանակէ՝ Անոր Հոգիո՛վը (ներշնչումով) աղօթել, որպէսզի աղերսարկուն ալ աւելի մեծ զօրութիւն ստանայ: Սոյն իմաստով Յիսուս կ՛ըսէ աշակերտներուն.

«Ինչ որ ալ Իմ Անունովս խնդրէք Իմ Հօրմէս՝ տայ ձեզի»--Յով. ԺԶ.16:

Մկրտութեան պահուն, թէ չափահասի և թէ նորածինի, Սատանան ու դեւերը լսելով Յիսուսի Անունը կը սարսափին ու կը կատղին, որ իրենց շարքին պատկանողներ կը դառնան Յիսուսածին, Յիսուսապատկան՝ սեփականութիւն: Պատկանելիութիւնը իր մէջ կը կրէ նաեւ պարտաւորութիւններ:

45. **«ես Քու խօսքդ** (պատգամդ) **անոնց փոխանցեցի, և աշխարհը ատեց զանոնք, որովհետեւ անոնք այս աշխարհին չեն պատկանիր, ինչպէս ես աշխարհին չեմ պատկանիր»**--14:

«Աշխարհ» բառը, սովորական իմաստներէն զատ, Նոր Կտակարանի մէջ յաճախ կը հասկցուի Աստուծոյ և Քրիստոսի հակադրուած և զԱստուած մերժող մարդիկը--Յով. Է.7, ԺԷ.14:

1. Այս վերջին իմաստով է որ Սատանան երբեմն կոչուած է «այս աշխարհի իշխանը» --Յով. ԺԲ.31, ԺԴ.30:

2. Նոյնիսկ՝ «այս աշխարհի "աստուած"ը»--Բ. Կորնթ. Դ.4:

Աշխարհ և եկեղեցին կը գտնուին իրենց գոյամարտի վերջին, թերեւս ամէնէն ճակատագրական հանգրուանին առջեւ:

Հայ բանաստեղծ՝ Աւետիք Իսահակեան, սքանչելի կերպով նկարագրած է ներկայ աշխարհի հոգեբանակա՛ն իմաստը.

> Ապերախտ աշխարհ, ուր հզօր ոսկին դարձնում է գողին՝
> ազնիւ, բարեյոյս,
> Ապուշին՝ հանճար, վախկոտին՝ կտրիճ, տգեղին՝ չքնաղ և
> պոռնիկին՝ կոյս:
> Եւ ո՞վ են մարդիկ ... աղուեսների հօտ, եսամոլ անհուն,
> ուրացող մատնիչ,
> Աղքատութեան մէջ՝ բծնող, վաճառող, թշուառութեան մէջ՝
> վախկոտ դաւաճան
> Հարստութեան մէջ՝ լկտի, չարախինդ, և վրիժառու, և
> ամբարտաւան:--Աւետիք Իսահակեան

Յիսուս եկաւ բացատրելու Ջինք ընդունողներուն, թէ Ներքին աշխարհ մը կայ մարդուն ներսը: Մարդու անձին հակադրութիւնը իր ուղեղը չէ, միտքը չէ, այլ հոգեբանական, զգացողական և բնախօսական անձնական կեանքը՝ անձնատրութիւնն է:

1. Զայն միայն կը զգանք, կ՛ըմբռնենք սակայն մեր մարդկային գործարաններով չենք կրնար լրիւ արտայայտել:

2. Ի՞նչ է այն ներքին պայքարը զգացումին և մտածումին, մարմնին և հոգիին, նիւթին և աննիւթականին միջեւ:

3. Այդ ներքին, բուն մարդը, Աստուծոյ պատկերին նմանը, զոր հոգի կը կոչենք, և որուն բնակարանը կը նկատենք սիրտը ամենէն էական գործարանը կեանքին: Մարդ կրնա՞յ զԱստուած տեսնել: Այո:

4. **«Երանի անոնց որ մաքուր են սիրտով, որովհետեւ անոնք զԱստուած պիտի տեսնեն»**--Մատթ. Ե.8:

5 **«Արդ, կատարեա՛լ եղէք դուք, ինչպէս որ կատարեալ է ձեր երկնաւոր Հայրը»**--Ե.48

6. Եթէ Աստուած չ՛երեւիր մեզի, չի խօսիր մեզի հետ, պատճառն այն է՝ որ արատաւորած ենք այն Ս. Տաճարը, ուր միայն կ՛ուզէ բնակիլ Աստուած:

Պօղոս առաքեալ կ՛ըսէ. «Որովհետեւ մեր պատերազմը մարդոց հետ չէ, այլ՝ երկինքի տակ գլտնուող չար ոգիներուն, իշխանութիւններուն և պետութիւններուն, այս խաւար աշխարհի տիրակալներուն դէմ»--Եփես. Զ.12:

46. «Սրբացո՛ւր զանոնք Քու ճշմարտութեամբդ, որովհետեւ Քու Խօսքդ ճշմարտութիւն է»--17:

Քրիստոնէական իմաստով, «սրբացնել» կը նշանակէ նաեւ՝ «սեփականացնել»: Հիմնական իմաստով, «սուրբ» բառը կը նշանակէ՝ Աստուծոյ նուիրուած, Աստուծոյ յատկացուած, կամ Աստուծոյ պատկանող:

Աստուած ի՞նչպէս կը սրբացնէ առարկայ մը, վայր մը կամ անձնատրութիւն մը:

Աստուած, Իր բոլո՛ր գործադրութիւնները և կատարումները, Իր Խօսքովը կ՛ընէ:

Ան ըսաւ. **«Լոյս, ըլլայ, և Լոյս եղաւ»**:

Աստուած, խօսելու կարողութիւնը, մի միայն Իր պատկերին ու նմանութիւնը ունեցող մարդո՛ւն տուաւ ու ո՛չ անասուններուն: Մարդ արարած եւս ունի նոյն յատկութիւնն ու կարողութիւնը: Օրինակ, մարդ կ՛օրհնէ իր զաւակը կամ կ՛անիծէ իր հակառակորդը: Յաճախ իմացած ենք. «Այսինչ մարդուն անէծքը բռնեց», ասոյթը:

Աստուած կը սրբացնէ մի միայն ա՛յն անձերը, որոնք Անոր կը ներկայացուին ու կը մատուցուին Յիսուս Քրիստոս Բարեխօսին միջոցաւ: Եթէ կ՛ուզենք սրբանալ, եթէ կ՛ուզենք ղրկուիլ պարտ ենք ցոյց տալ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի մեր անկեղծ ու անխարդախ հաւատարմութիւնը հիւսուած մեր սիրով ու ծառայութեամբ: Յիսուս ներկայացուց Իր աշակերտները Հօր Աստուծոյ, որովհետեւ անոնք ամրակուռ հաւատք էին, վարակիչ ու վառվռուն ջունչ, ոգի ու հաւատքի խորերէն եկող անխառն ու անսակարկ զոհաբերութեան գերերկրային ապրում:

47. **«Միայն անոնց** (աշակերտներուն) **համար չէ որ կ՛աղաչեմ, այլ և անոնց խօսքով բոլոր ինծի հաւատացողներուն համար»**--20:

Մեզ սիրող Փրկիչին, Յիսուս Քրիստոսի վերոյիշեալ բարեխօսութեան մէջ բառ մը կայ, որ չափազանց յատկանշական է, այդ բառը՝ "կ՛աղաչեմ" խօսքն է: Աշխարհի մէջ մեծ ճանչցուած անձեր, կամ մեծութեան գահ բարձրացողներ, երբեք չեն աղաչեր և խնդրեր, այլ կը հրամայեն ու կը հրահանգեն: Մինչ տիեզերքի Արարիչ Յիսուս կ՛աղաչէ Հօր Աստուծոյ, այսինքն կ՛աղերսէ ու կ՛աղօթէ, խնդրելով որ Իր ընտրած անձերը (ապագայ Եկեղեցին) մէկ մարմին ըլլայ: Հոգ չէ որ անոնք ըլլան պէսպէս գոյներով, զանազան անուններով, սակայն ըլլան միացեալ և գիրար սիրող...:

Արդեօք ինչո՞ւ համա՛ր, լուսեղէն Յիսուս կ՛աղաչէ ու կ՛աղերսէ Հօր Աստուծոյ: Ի՞նչ է Յիսուսի ցաւին ու տառապանքին դրդապատճառը: Խաչելութենէ առաջ, Անոր մտահոգութիւնն ու աղօթքը, ինչո՞ւ համար էր:

Մարդասէր ու ողորմած Յիսուս Քրիստոս, Իր պարզ և հասկնալի բառերով կ՛ըսէ.

48. **«Որպէսզի ամէնքը մէկ ըլլան, ինչպէս Դուն, Հա՛յր, Իմ մէջս, և ես՝ Քու մէջդ, որպէսզի անոնք ալ Մեր մէջը ըլլան»**--2:

Միթէ այսօ՛ր կարեւոր է մէկ ըլլալը: Ինչո՞ւ մէկ ըլլալը անհրաժեշտ կը գտնէ Յիսուս Քրիստոս: Քրիստոնեայ Եկեղեցիները իրենց մէկութիւնը փնտռեցին իմաստասիրական դաւանանքի մէջ: Գաղափարական հաւատալիք ու պաշտամունք չէր սորուեցուցած Յիսուս Իր աշակերտներուն, այլ Ան դաստիարակեց Իր սուրբ առաքեալները, կենցաղի՛ և հաւատքի՛ ապրումին:

Հաւատքի դաւանանք մը փիլիսոփայական գրաւոր հաւատամքէն աւելի ապրումի՛ դաւանանքի կրնայ վերածուիլ: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ Յիսուս երբեք չ՛ըսաւ թէ Ինք փիլիսոփայութիւն մըն է, իմաստասիրութիւն մըն է կամ գաղափարաբանութիւն մըն է, այլ՝ Ինք վկայած է ըսելով.

«Ես եմ Ճամբան, Ճշմարտութիւնը և Կեանքը»:

Մեր Տէրը, դասագիրք մը չտուաւ Իր աշակերտներուն, այլ ապրեցա՛ւ անոնց հետ:

Ի՛նչ եղաւ կենդանի և ապրո՛ղ գերագոյն Գիրքը՝ Սուրբ Խաչելութիւնը, անձնազոհութիւնը և մինչեւ մահ ցոյց տուաւ Իր հաւատարմութիւնը առ Հա՛յր Աստուածոյ:

Ուստի այդ սիրոյ ու սուրբ Խաչելութեան գործնակա՛ն կիրարութիւնը յաղթանակելով մահուան,

«Աստուած յարութիւն տուաւ Յիսուսի»--32:

Քրիստոսի համաշխարհային Եկեղեցին բաժան բաժան եղաւ, ո՛չ որովհետեւ աղանդաւորներ մէջտեղ ելան, այլ որովհետեւ Տիեզերական կոչուած Եկեղեցին դադրեցաւ իրար սիրելէ: Քրիստոնէութիւնը կեա՛նք ու ապրո՛ւմ է: Որպէս ապացոյց, կարդանք.

1. **«Որպէսզի աշխարհն ալ հաւատայ թէ Դո՛ւն ղրկեցիր Զիս»**--21:

2. **«Աշխարհ գիտնայ թէ Դո՛ւն ղրկեցիր Զիս. և ես սիրեցի զանոնք, ինչպէս Դուն սիրեցիր Զիս»**--24:

3. **«Նոր պատուիրան կու տամ ձեզի, որ սիրէք զիրար ինչպէս ես ձեզ սիրեցի, դուք ալ սիրեցէք զիրար: Եթէ դուք զիրար սիրէք՝ ատով ամէնքը պիտի գիտնան թէ դուք Իմ աշակերտներս էք»**--Յով. ԺԳ. 35:

49. **«Աշխարհը Քեզ չճանչցաւ, բայց ես ճանչցայ Քեզ, և անոնք ալ** (աշակերտները) **ճանչցան թէ Դո՛ւն ղրկեցիր Զիս»**--25:

Կ՛ուզե՞ս ճանչնալ զԱստուած: Կ՛ուզե՞ս ունենալ բանալին ճանչնալու Անճանաչելին:

Աստուած ճանչնալու մի՛կ բանալին սիրե՛լ է զԱստուած, ու նաեւ սիրել է Անոր սիրածը՝ մարդ արարածը: Սէրը պէտք է ողջագուրէ և համակէ մարդկային հոգին և էութիւնը, որովհետեւ երբ աշխարհի անձը մեռնի, այդ սէրն է որ պիտի գոյատեւէ:

«Ամէն բանէ առաջ՝ սրտանց սէր ունեցէք իրարու հանդէպ, որովհետեւ "սէրը պատճառ կ՛ըլլայ որ ձեր բազմաթիւ մեղքերը ներուին"»--Ա. Պետ. Դ. 8:

Սէրը սերտօրէն առնչուած է անհատի կեանքին իմաստին ու նպատակին:

Քրիստոնէական ըմբռնումով, **«Աստուած սէր է»:**

1. Յաւերժօրէն, հասկնալիօրէն, բարեսէր և անձնազոհ, որ իսկութիւնն է Աստուծոյ:
2. Այս փրկագործական սէրը յայտնուեցաւ Մարդեղացեալ Քրիստոսով:
3. Քրիստոս, Աստուածային սիրոյ հմայքով հնազանդութեան հրաւիրեց մարդկութիւնը և միացուց աշխարհը Հօր Աստուծոյ:
4. Սէրը կրակ մըն է որ եթէ անով ուրիշները չվառես, ինք կը մարի:
5. Սէրը կարելի չէ բառերով՝ դաւանանքով արտայայտել: Սէրը կ՛արտայայտուի գործով, արարքով և զոհաբերութեամբ...:
6. Հօր Աստուծոյ սէրը հանդէպ իր Որդւոյն՝ պատուանդանն է տիեզերքին ու երաշխիքը մարդոց փրկութեան:
7. Սրբարար խաչելութեամբ, Յիսուս Հօր Աստուծոյ սէրը գծագրեց Golgotha-ի վրայ:

Մարտ 6, 1999--Թորոնթօ

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ
ՀԱՅ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ